

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

д.е.н., професор Лоханова Н.О.

“ ”

2018 р.

**ВИПУСКНА РОБОТА  
на здобуття освітнього ступеня бакалавра  
зі спеціальності «Облік та аудит»**

за темою:

**Облік і контроль розрахунків з оплати праці: теорія та практика  
(на прикладі ПП «Ідеал»)**

**Виконавець:**

студентка ЦВФН групи 4кф2

Баландіна Олена Вікторівна\_

(підпис)

**Науковий керівник:**

старший викладач

Кубік Валентина Дмитрівна\_

(підпис)

**Одеса-2018**

## ЗМІСТ

|                                                                                                             |           |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>ВСТУП.....</b>                                                                                           | <b>3</b>  |
| <b>РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З</b>                                                     |           |
| <b>ОПЛАТИ ПРАЦІ.....</b>                                                                                    | <b>5</b>  |
| 1.1. Поняття заробітної плати та загальні принципи організації<br>обліку оплати праці на підприємствах..... | 5         |
| 1.2. Форми та системи оплати праці, склад фонду оплати праці.....                                           | 10        |
| 1.3. Теоретичні аспекти управління оплатою праці на підприємстві                                            | 15        |
| <b>РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ</b>                                                    |           |
| <b>ПРАЦІ НА ПП «ІДЕАЛ».....</b>                                                                             | <b>23</b> |
| 2.1. Загальна організаційно-економічна характеристика ПП «Ідеал»                                            | 23        |
| 2.2. Облік облікового складу і фактично відпрацьованого часу.....                                           | 25        |
| 2.3. Стан обліку розрахунків з оплати праці у ПП «Ідеал».....                                               | 29        |
| 2.4. Автоматизація обліку оплати праці                                                                      | 41        |
| <b>РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З</b>                                                    |           |
| <b>ОПЛАТИ ПРАЦІ НА ПП «ІДЕАЛ».....</b>                                                                      | <b>51</b> |
| 3.1. Мета, основні завдання та джерела контролю виплат<br>працівникам.....                                  | 51        |
| 3.2. Порядок проведення контролю розрахунків з оплати праці на<br>підприємстві.....                         | 53        |
| 3.3. Аналіз ефективності використання коштів на оплату праці.....                                           | 58        |
| <b>ВИСНОВКИ.....</b>                                                                                        | <b>66</b> |
| <b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....</b>                                                                      | <b>69</b> |
| <b>ДОДАТКИ</b>                                                                                              | <b>75</b> |

## ВСТУП

**Актуальність теми.** Заробітна плата є однією з найскладніших економічних категорій і одним з найважливіших соціально-економічних явищ. Оскільки вона, з одного боку, є основним (і часто єдиним) джерелом доходів найманих працівників, основою матеріального добробуту членів їхніх сімей, а з іншого боку, для роботодавців є суттєвою часткою витрат виробництва і ефективним засобом мотивації працівників до досягнення цілей підприємства. Тому питання організації заробітної плати і формування її рівня разом з питаннями забезпечення зайнятості складають основу соціально-трудових відносин у суспільстві.

Закон України “Про оплату праці” визначив, що заробітна плата – це винагорода, обчислена, як правило, у грошовому виразі, яку власник чи уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу [13]. Головна мета оплати праці – стимулювання розвитку виробництва, обґрунтована винагорода робітників за виконану роботу.

Реформування бухгалтерського обліку в Україні вимагають удосконалення організації обліку оплати праці на підприємствах. Актуальність розгляду цього питання зумовлена певною зміною нормативної й документальної бази оплати праці на підприємствах і підприємницьких структурах. На сьогодні спостерігається велика диференціація заробітної плати між окремими соціальними групами. Заробітна плата перестала бути стимулювальним фактором, що ускладнює проведення мотивувальної політики.

Облік праці та заробітної плати є одним із основних об’єктів бухгалтерського обліку. Він є досить трудомістким, потребує уваги і сконцентрованості, оскільки пов’язаний з обробленням великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу.

Питання реформування оплати праці в Україні висвітлювали А. Калина, А. Колот, К. Крищенко, С. Соломонов, Н. Ткаченко та інші. Але зміна господарських умов і законодавства потребують подальшого вирішення цього питання.

**Мета і задачі дослідження.** Метою випускної роботи є проведення обліку контролю розрахунків з оплати праці на прикладі діючого підприємства.

Для досягнення поставленої мети визначені такі завдання:

- розглянути теоретичні основи обліку розрахунків з оплати праці;
- дослідити стан організації обліку розрахунків з оплати праці на ПП «Ідеал»;
- провести аналіз фінансового стану досліджуваного підприємства;
- провести аудит обліку розрахунків з оплати праці на ПП «Ідеал».

У випускній роботі методологічні засади регулювання обліку заробітної плати в умовах сучасного ринку розглядаються крізь призму впливу суб'єктів оплати праці на встановлення в кінцевому результаті гнучкості або жорсткості заробітної плати.

Система оплати праці і матеріального стимулювання має відповідати вимогам прискорення науково-технічного прогресу, переходу на інтенсивні методи господарювання, підвищення якості продукції.

**Предметом дослідження** є методика обліку і контролю оплати праці на підприємстві в сучасних умовах господарювання.

**Об'єктом дослідження** є ПП «Ідеал», яке є підприємством приватної форми власності, мета діяльності якого є отримання прибутку.

Практичне значення одержаних результатів заключається у можливості використання виконаних розробок для вдосконалення первинного та зведеного обліку оплати праці.

**Інформаційною базою** при виконанні дослідження є законодавчі та нормативні акти України, що регламентують організацію обліку, контролю та аналізу розрахунків з оплати праці, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених-економістів, а також облікові дані ПП «Ідеал».

## ВИСНОВКИ

Прийняті законодавчі нормативно-правові акти сприяли значним змінам у реформі оплати праці. В Україні практично створено законодавчо-правову базу регулювання оплати праці відповідно до міжнародних трудових норм, що діють у ринковій економіці, але цей механізм у повному обсязі не спрацьовує, особливо в договірному регулюванні.

На сьогодні ще існує велика кількість невирішених питань і суперечностей у сфері оплати праці. Облік праці та заробітної плати має бути організований таким чином, щоб сприяти підвищенню продуктивності праці, повному використанню робочого часу, а також правильному обчисленню чисельності працівників для обліку заробітної плати з метою оподаткування. Для цього на підприємстві мають бути чітко розподілені функції обліку між відділами. Удосконалення організації заробітної плати на підприємствах має будуватися на оптимізації тарифного регулювання заробітної плати, до неї належать:

- удосконалення тарифної системи шляхом встановлення співвідношень тарифних ставок залежно від рівня кваліфікації робітників;
- запровадження гнучких форм і систем оплати праці, включаючи контрактну й безтарифну;
- розроблення внутрішньовиробничих тарифних умов оплати праці як чинників підвищення мотивувальної та стимулювальної ролі тарифних систем на підприємствах;
- удосконалення мотиваційного механізму регулювання міжпосадових окладів, міжкваліфікаційних рівнів оплати праці;
- удосконалення нормування як засобу регулювання міри праці та її оплати;
- обґрунтування вибору найефективніших форм і систем заробітної плати;
- колективне регулювання заробітної плати.

Здійснюючи побудову або удосконалення організації обліку оплати праці, підприємства мають підходити до цього питання обґрунтовано, враховуючи доцільність, використовуючи результати наукових досліджень, передового досвіду.

Розробляючи внутрішні документи (положення про оплату праці, преміювання та інші), необхідно:

- розширювати практику персоніфікації ставок і окладів найбільш кваліфікованим працівникам, орієнтованим на підвищення ефективності праці;
- враховувати галузеві особливості, зокрема при створенні системи стимулювання, встановлювати спеціальні, специфічні фактори оцінок робіт для методу бальної системи преміювання, для кожної категорії персоналу, посилюючи регуляторну і стимулювальну функції заробітної плати;
- до переліку факторів та критеріїв оцінювання умов преміювання включати рівень кваліфікації, ступінь відповідальності виконаної роботи, рівень професійної майстерності, ініціативності, стаж роботи, результати кваліфікаційної атестації робітників тощо, які відповідають сучасним реаліям, тактиці та стратегії управління підприємством, його підрозділами й персоналом.

Від організації обліку оплати праці залежить якість, правдивість, справедливість, повнота і своєчасність розрахунків з персоналом з оплати праці.

Проаналізувавши фінансовий стан підприємства нами зроблені відповідні висновки.

В 2017 році по зрівнянню з 2016 роком збільшився обсяг реалізованих товарів в діючих цінах підприємства на 36998 тис. грн. або на 35,9 %. Це збільшення трапилось, передусім, за рахунок росту цін на споживчі товари.

На підприємстві ПП «Ідеал» існує почасово-преміальна форма оплати праці як основних, так і допоміжних робітників. За цією системою заробіток робітникові нараховується не тільки за відпрацьований час, а й за досягнення певних кількісних і якісних показників.

При проведенні контролю з оплати праці ПП «Ідеал» використаний план перевірки з оплати праці. Виходячи з наявного плану перевірки, в процесі перевірки розрахунків з оплати праці ПП «Ідеал» виконано п'ять блоків завдань. Важливе дотримання терміну проведення, що визначається виходячи з обсягів роботи.

Результати проведення тесту було отримання позитивних відповідей на поставлені питання, щодо використання подібних тестів дає змогу сконцентрувати увагу на слабких місцях. Запропонований тест використаний з метою систематизації інформації при виконанні програми перевірки.

На підприємстві ПП «Ідеал» була проведена перевірка по розрахунках з оплати праці у відповідності з вимогами Законів України. Було використано принцип вибіркової та суцільної перевірки і брали до уваги тільки суттєві помилки

У результаті перевірки були випадки розбіжності записів у розрахунково-платіжних відомостях і первинних документах, погрішності у веденні й оформленні первинних документів, виправлення (підписані бухгалтером).

На нашу думку, також для удосконалення внутрішнього контролю на підприємстві було б непогано створити службу, яка здійснювала б контроль за фінансово-господарською діяльністю підприємства, надавати рекомендації керівництву з управління обліковими процесами. Керувати такою службою повинен незалежний від головного бухгалтера фахівець.

Служба контролю повинна перевіряти ефективність форм і методів обліку, правильність первинної реєстрації господарських фактів, достовірність оцінки, кореспонденцію рахунків бухгалтерського обліку і правильність заповнення облікових регістрів, складання звітності підприємства.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агешкина, Н.А. Оплата труда, больничные, пособия и иные выплаты: порядок расчета и получения: практическое пособие / Н.А. Агешкина. - М.: МФПУ Синергия, 2012. - 192 с
2. Артюх О. В. Розрахунки з оплати праці: методичні засади аудиторської перевірки / О. В. Артюх, А. Г. Падуро // Напрямки розвитку обліку, контролю та економічного аналізу в умовах глобалізації: тези доповідей II міжнародної студентської науково-практичної інтернет-конференції. - Одеса: ОНЕУ, 2016. - Ч. 1. - С. 262-264.
3. Безбатько О. Удосконалення системи оплати праці: проблеми та шляхи вирішення / О. Безбатько, В. Манакіна // Довідник економіста. – 2007. – № 12. – С. 70–74.
4. Бухгалтерський облік (частина I). Навч. посібник. / За редакцією Максимової В.Ф. – Одеса: ОНЕУ, 2013. – 462 с.
5. Бухгалтерський облік (частина II). Навч. посібник. / За редакцією Максимової В.Ф. – Одеса: ОНЕУ, 2013. – 324 с.
6. Бутинець Т. А. Внутрішній контроль: суть і зміст / Т. А. Бутинець // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: економічні науки. – Житомир, 2008. – №2(44). – С. 31-42.
7. Бурденко І.М. Виплати працівника: облік аудит і автоматизація: навчальний посібник / І.М. Бурденко, О.В. Кравченко, О.В. Шипунова. – Суми: Університетська книга, 2009, - 283 с.
8. Бухгалтерський облік: Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит» / за ред. Максимової В.Ф – Одеса: ОНЕУ, 2012.– 670 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/506/1/Максімова В. Ф. Бухгалтерський облік підручник.pdf](http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/506/1/Максімова%20В.%20Ф.%20Бухгалтерський%20облік%20підручник.pdf)

9. Ветлужских И.М. То есть Мотивация и оплата труда: Инструменты. Методики. Практика. 7-е изд / Е. Ветлужских. - М: Альпина Паблишер, 2016. - 149 с.

10. Волошина О.В., Попко Є.Ю. Методичні рекомендації по обліку нарахування та утримання єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування // Облік і фінанси АПК. - 2010. - № 4.- С. 4-17

11. Губина И. Единый взнос на социальное страхование: новые правила для работодателей // Бухгалтерия. - № 38, 2015. - С.56-61.

12. Гуцаленко Л.В. Внутрішньогосподарський контроль. Навчальний посібник. / Л.В.Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук - К.: Центр учбової літератури, 2014. - 496 с.

13. Zvieriakov, M.I., Zavadska, D.V. Model of intensive innovative development: world experience of implementation and trends of formation in Ukraine // Naukovyi Visnyk NHU, 2018, No 5, 155-166.

14. Закон України «Про оплату праці» № 108/95 від 24.03.1995 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>.

15. Закон України «Про відпустки» від 15.11.96 р. № 504/96-ВР, зі змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/zakon.rada.gov.ua>.

16. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 № 996-XIV: зі змінами і доповненнями від 05.10.2017 № 2164-VIII. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

17. Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування» № 2464-VI від 08.07.2010 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

18. Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» №1282-XII від 03.07.1991р., зі змінами і доповненнями № 1368-VIII від 17.05.2016.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1282-12>.

19. Закон України «Про колективні договори і угоди» від 01.07.93 № 3356-Х ІІ. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua>.

20. Інструкція зі статистики заробітної плати, затверджена Міністерством статистики України № 114/8713 від 27.01.2004 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/zakon.rada.gov.ua>.

21. Калина А.В. Облік та аналіз заробітної плати на підприємстві / А.В. Калина //Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 2. – С. 61–64.

22. Катеринець Н. Облік праці за новими формами // Дебет-Кредит - 2014. - № 5. - С. 26-27.

23. Кім Ю.Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення. Навч. посіб. - К.: ЦУЛ, 2014. - 600 с.

24. Кравченко М. А. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з оплати праці [Текст] // Інвестиції: практика та досвід. - 2010. - № 15. - С. 71-74. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: [http://www.investplan.com.ua/pdf/15\\_2010/18.pdf](http://www.investplan.com.ua/pdf/15_2010/18.pdf)

25. Кодекс законів про працю України. Станом на 05.05.2018р.- С: ТОВ «ВВП НОТІС», 2018 – 88 с.

26. Конституція України. –ТОВ «Паливода А.В.», 2018. – 64 с.

27. Кубік В. Д. Облікова політика підприємства та її роль в організації обліку / В. Д. Кубік // Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту. Серія: Економічні науки. – Хмельницький: ХКТЕІ, 2015. – № 9. - С. 201-204. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/3619>

28. Кубік В. Д. Формування облікової політики підприємства з метою організації управлінського обліку / В. Д. Кубік, Л. В. Мілько // Глобальний економічний простір: детермінанти розвитку. Матеріали І Міжнародної

науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 29 квітня 2016 р.). – Миколаїв: МНУ імені В.О. Сухомлинського, 2016. – С. 121-124. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/7206>

29. Лебідь О.В. Автоматизація обліку оплати праці. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=26735>.

30. Лишиленко О.В. Бухгалтерський облік: Підручник. - 3-тє вид., перероб. і доп.- Київ: Центр учбової літератури, 2009.-670с. - [Електронний ресурс] - режим доступу:<http://uchebniks.net/book/96-finansovij-oblik-navchalnij-posibnik-lishilenko-ov/15-26-oblik-amortizaciyi-ta-znosu-osnovnix-zasobiv-i-nematerialnix-aktiviv.html>.

31. Лукашевич В.В. Основы управления персоналом. Учебное пособие. 3-е изд. Перераб. и доп. / В.В. Лукашевич - М.: ООО «КноРус». - 2012. – 272 с.

32. Міщенко А. М. Сучасні проблеми обліку розрахунків з оплати праці та шляхи їх вирішення / А. М. Міщенко // Управління розвитком. - 2013. - № 23. - С. 16-18.

33. Мойсеєнко Т. Граничні строки й суми на виплату зарплати. / Т. Мойсеєнко Дебет-Кредит - № 43, 2010. – С.10-12.

34. Мойсеєнко Т. Лікарняні і декретні: все, про що треба знати. / Т. Мойсеєнко Дебет-Кредит – 2008. - № 31. – С. 26-31.

35. Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинної облікової документації зі статистики праці» від 05.12.2008 р. № 489. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.ukrstat.gov.ua/norm\\_doc/2008/489/489\\_2008.htm](http://www.ukrstat.gov.ua/norm_doc/2008/489/489_2008.htm).

35. Ніконець О.М., Кравчук В.С. Окремі аспекти впровадження нового процесу обліку єдиного соціального внеску // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [www.rusnauka.com](http://www.rusnauka.com)

36. Папуша Н. С. Теоретичні аспекти управління оплатою праці на підприємстві / Н. С. Папуша // Економічний аналіз: Збірник наукових праць.

Тернопільський національний економічний університет. - Тернопіль: Видавництво Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2010. - С. 313-318.

37. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : Затверджений наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 р. із змінами та доповненнями від 08.02.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99>.

38. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 зі змінами і доповненнями [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page3>.

39. Про затвердження Порядку обчислення середньої заробітної плати, постанова КМУ № 100 від 08.02.1995 р. (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/100-95-п>.

40. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 16 «Витрати», затверджений наказом МФУ від 31.12.99р. №318// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/zakon.rada.gov.ua>.

41. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 26 «Виплати працівникам» від 28.10.2003р. № 601// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www/zakon.rada.gov.ua>.

42. Черкашина Т. В. Проблеми обліку заробітної плати на підприємстві / Т.В. Черкашина, О. П. Чебаненко // Перспективи розвитку обліку, контролю і аналізу в контексті євроінтеграції: тези допов. IV Міжнародної наук.-практ. конф., присвяченої 95-річчю ОНЕУ, 26 травня 2016 р., м. Одеса. – 2016. – С. 255-257. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/handle/123456789/5387>

43. Шаповал О. Бухгалтерське середнє (обчислення середньої заробітної плати згідно з Порядком №100) // Бухгалтерія. - № 21 (696), 2014. - С. 52 - 55.

44. Шоляк О. Ю. Облік, аналіз і внутрішньогосподарський контроль виплат працівникам: організація і методика: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. екон. наук:08.00.09 / О. Ю. Шоляк; Національна академія статистики, обліку та аудиту. - К., 2011. - 22с.

45. Юр'єва І.А. Удосконалення внутрішнього контролю обліку розрахунків з оплати праці на рівні підприємства / І.А. Юр'єва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/33023/1/Portianka\\_payment%20for%20labor.pdf](http://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/33023/1/Portianka_payment%20for%20labor.pdf)

46. Юрчук Н. П. Організація внутрішнього контролю обліку праці та її оплати на сільськогосподарських підприємствах / Н. П. Юрчук // Інноваційна економіка. - 2013. - № 1. - С. 296-299.